

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЛІКАРНЯНИХ КАС НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Парій В.Д.¹, Грищук С.М.^{2,3}

¹*Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*

²*Житомирський державний університет імені Івана Франка*

³*Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради*

Актуальність. Сучасний етап трансформації системи охорони здоров'я України супроводжується впровадженням нових механізмів фінансування медичних послуг, підвищенням ролі пацієнта у виборі закладу та лікаря, а також пошуком ефективних моделей забезпечення доступності та якості медичної допомоги. В контексті переходу до страхової медицини та диверсифікації джерел фінансування охорони здоров'я ефективним інструментом додаткового фінансового захисту пацієнтів та підтримки медичних закладів можуть стати лікарняні каси [1]. Лікарняні каси в Україні набули розвитку в кінці 20 ст.–початку 21 ст. як реакція суспільства на обмежені можливості державної системи охорони здоров'я щодо забезпечення безоплатної, якісної і доступної медичної допомоги [2]. Вивчення ролі та місця лікарняних кас у сучасній системі охорони здоров'я є надзвичайно важливим для визначення їх потенціалу у забезпеченні стійкості та ефективності медичної допомоги [3]. Особливої актуальності це питання набуває в умовах воєнного стану, коли навантаження на систему охорони здоров'я значно зросло, а потреба в додаткових механізмах фінансування медичної допомоги стала критично важливою.

Мета. Визначити роль та місце лікарняних кас в сучасній системі охорони здоров'я України, оцінити їх потенціал як інструменту додаткового

фінансування медичної допомоги та сформувавши рекомендації в контексті менеджменту їх діяльності в умовах трансформації галузі.

Матеріали та методи. У роботі використано аналітичний огляд наукової літератури, нормативно-правових актів, статистичних даних щодо діяльності лікарняних кас в Україні. Застосовано методи системного аналізу, контент-аналізу.

Результати та їх обговорення. Головною метою діяльності лікарняних кас є надання цільової безповоротної допомоги закладам охорони здоров'я та громадянам на витрати, які не спроможне забезпечити державне фінансування. Цінностями лікарняних кас є наступні принципи: пацієнтоорієнтованість («потреби пацієнта – перш за все»); добровільність і рівність доступу (незалежно від віку, стану здоров'я, фінансових можливостей); публічність і прозорість діяльності.

Менеджмент лікарняних кас (на прикладі найбільшої в Україні «Лікарняної каси Житомирської області» (надалі – ЛК)) рекомендується будувати за наступними підходами:

1. функціонально-організаційна структура, яка доступна для населення з обмеженими доходами, без ризиків «фінансової піраміди»;
2. високий рівень довіри серед населення (засновниками є громадські організації);
3. солідарна участь (за принципом - «здоровий платить за хворого»);
4. використання сучасних принципів найкращої практики - доказової медицини і стандартизації медичних технологій (формулярна система в ЛК запроваджена з 2001 року, а Державний формуляр України – у 2009 році; клінічні протоколи лікування та діагностики в ЛК запроваджені з 2004 року, а на рівні держави стали обов'язковими з 2011 року, після внесення змін в «Основи законодавства України про охорону здоров'я»);
5. забезпечення ефективного та раціонального використання ресурсів через автоматизацію процесів управління та функціонування офісу Лікарняної каси (прототип медичної інформаційної системи);

6. доступність для населення (вступ та сплата внесків через відділення банків та Укрпошти, доступний розмір щомісячного внеску, формування єдиного медичного простору на рівні області (доступність отримання медичної допомоги на різних рівнях), інтеграція в систему охорони здоров'я України).

Функціонування лікарняних кас в Україні базується на наступних законодавчих актах: Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»; Закон України «Про громадські об'єднання»; Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»; Наказ МОЗ України №315 від 09.07.2003 року «Про функціонування лікарняних кас»; Наказ МОЗ України №400 від 11.08.2005 року «Про взаємодію лікарняних кас, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та закладів охорони здоров'я».

Висновки. Доведено, що Лікарняні каси в Україні, і в першу чергу, благодійна організація «Лікарняна каса Житомирської області», у нинішній соціально-економічній ситуації є унікальним соціальним проєктом для забезпечення населення медичними послугами, які не покриваються Програмою медичних гарантій.

Запропонована та апробована протягом 25 років функціонально-організаційна модель діяльності ЛК дозволяє охопити населення та заклади охорони здоров'я всього регіону, дає можливість функціонувати ЛК в єдиному медичному просторі для забезпечення членів ЛК належною медичною допомогою.

Список використаних джерел

1. Грищук С.М. Лікарняні каси як один з напрямків підготовки до впровадження медичного страхування. *«Соціальна фармація: стан, проблеми, перспективи»*. Матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (27–30 квітня 2015 року). Харків : НФАУ, 2015. С. 245–248.

2. Єрмілов В. С. Еволюційний варіант повернення до медичного страхування. *Охорона здоров'я України*. 2005. № 3–4. С. 18–20.
3. Москаленко В. Ф., Парій В. Д., Грищук С. М., Мишківський В. С. *Організаційні та функціональні засади діяльності регіональних лікарняних кас (методичні рекомендації)*. Житомир, «Полісся», 2013. 63 с.